

Ријеч Пиве

Плужине, година VI, број 51/52, јул/август 2021. Бесплатан примјерак

СВЕЧАНА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

Вријеме је да држава подстакне развој Пиве

СТРАНЕ 4 - 5

Ријеч на извору Пиве траје пола вијека

СТРАНЕ 12 - 15

Дамјан Кецојевић и његови потомци

СТРАНЕ 20 - 21

Жени се Веско, да се не кајеш као ја

СТРАНЕ 10 - 11

Богато спортско љето

СТРАНЕ 18 - 19

УМЈЕСТО УВОДНИКА

ЗАВИЧАЈ ЈЕ ТАЧКА У СРЕДИШТУ СВИЈЕТА

„Мога обих у Данској, и у Шведској, и у Норвешкој, да живим. Па и на Исланду. Свуда има добрих људи. Један други глас у мени, на то, довикује ми да се варам. И, да среће нема ван оног места, где смо провели детињство и где смо се родили.

Милош Црњански

Један од највећих одговора или разлога на питање зашто волим Пиву је следећи: волим Пиву јер је она мој завичај.

Тамо гдје си рођен, тамо гдје си направио прве кораке и изговорио прве ријечи, гдје су те учили како да постанеш човјек и како да станеш пред човјека, гдје си научио да пишеш прва слова и изговараш прве ријечи, гдје су ти најљепши дио живота, детињство, прошли у загрљају планине са које су видици прелијепа а крајолици непоновљиви.

Онда једног дана кренеш „у свијет“ и све то оставиш. Али не заборавиш. Никада не заборавиш, а у дубини душе носиш нагомилана љепоте краја у којем си рођен и одрастао. И та носталгија за родним крајем протоком времена, а како му се често не враћаш, прогони.

Завичај је место одакле сви крећемо. Многи проведу цијели живот у

Пише:
Остоја ВОЈИНОВИЋ, историчар

жељи да му се врате.

Сви имамо своју собицу и прозор на њој одакле смо погледали у оно што се зове – свијет. Свијет, који је један огромни круг, а завичај представља тачку у његовом средишту.

Нису годинето што се броји у животу, већ дани проведени у мјесту у којем си најсрећнији. Пива је мој корјен и извор мог постојања.

Она је мој први корак, прва ријеч и прво слово. Она је моја земља, моје огњиште, музеј успомена и

споменар сјећања.

Волим Пиву јер она има има једно село, посебно, тамо високо, на Пивској планини. Тамо је поред Плужина мој други дом, тамо су успомене на моје детињство са мирисом покошеног сијена и хладовином јасена око куће. Волим Пиву и тај њен дио због предвечерја, када погледом према западу посматрам сунце на његовом путу ка починку тог дана. Село у тим сјећањима и даље мирише на сијено, косидбу... мирише на камен, пропланке, на задовољство после обављеног посла, на изломљени врући хљеб, скоруп, кисјело млијеко, кртолу на шпорету, јагњетину..., на огњиште. Тај мирис скоро сви носимо у генима. Тај мирис нам је најпотребнији. Он се осјећа једним посебним чулом - чулом душе.

(Аутор је члан сарадник Матице српске и сарадник Лексикографског одељења на писању Српског биографског речника; члан Секције историчара медицине Српског лекарског друштва; предсједник друштва српско руског пријатељства из Ки-кинде, члан српско руског савјета АП Војводине „Пушкин“ и сарадник више стручних историјских часописа).

ИМПРЕСУМ

Министарство културе Црне горе у Евиденцији медија под редним бројем 778. од 7. 10. 2016. године уписало је штампани медиј „Ријеч Пиве“ чији је оснивач издавачко предузеће “Наша Пива” д.о.о. Лист је подржан од Министарства културе.

Главни и одговорни уредник:
Радмило Тадић

Уређивачки одбор:
др Раденко Пејовић, др Златко Булић, Наташа Лучић,
Миленко Мишко Мићановић, Мироје Вуковић, Жељко Шапурић

e-mail: rijec.pive@gmail.com

СВЕЧАНА СЈЕДНИЦА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

ВРИЈЕМЕ ЈЕ ДА ДРЖАВА ПОДСТАКНЕ РАЗВОЈ ПИВЕ

Дан када су Плужине прије 78 година ослобођене од фашистичког окупатора обиљежен је свечаном сједницом Скупштине општине којој су присуствовале бројни званичници из Црне Горе и више општина

Србије и Републике Српске. Предсједник Општине Мијушко Бајагић истакао је да је празник града прилика да се похвале урађеним, али и осврну на проблеме са којима су суочавају.

-Државни органи у овом перио-

ду имају посебно значајну улогу и одговорност, да коначно почну са реализацијом докумената којима се прокламује равномјеран развој цијеле државе и обезбиједи повољније услове за економски развој локалних самоуправа на сјеверу Црне

Горе, као и одговарајућу заштиту економски угроженог становништва, што је узроковано, прије свега затварањем предузећа, отпуштањем радника и епидемиолошком ситуацијом - истакао је Бајагић.

Општина са око 3.000 становника, а посљедњих више деценију без и једног привредног субјекта, изузев Хидроелектране „Пива“, успијева да измири све своје обавезе, а развојне пројекте да финансира из сопственог буџета.

-Послије дуго времена у овој години постали смо корисници Егалитационог фонда. Завршен је Стратешки план развоја Општине до 2026. године, а ступио је на снагу и Детаљни урбанистички план општине Плужине. Увјерени смо да ће подршка државе за развој ове општине коначно бити на потребном нивоу. Свих ових година општина Плужине у границама своје надлежност покушава да обезбиједи повољности за улагања. Међутим, подстицајне мјере које општине могу дати нису довољне да би се привукли инвеститор. Једино држава посебним повољностима да доведе инвеститоре и одрживим коришћењем природних ресурса обезбиједи улагања и развој сјевера Црне Горе - рекао је Бајагић.

Кочница развоја Плужина су и неизвршене обавезе Електропривреде Црне Горе према тој општини, које датирају од прије скоро пола вијека. Бајагић је истакао да и поред свих тешкоћа општина успијева сама да ријеши приоритетне проблеме, улаже и ствара боље услове, па и у периоду епидемије када су реализовали више пројеката и уз то из буџета помогли становништву, пољопривредницима и угоститељско-туристичкој дјелатности на свом подручју. У наредном периоду, најавио је Бајагић, планирају изградњу спортске хале, фудбалског стадиона, те и уређење локалне путне инфраструктуре.

Посебно их радује, рекао је он, најавио инвеститора за градњу новог хотела у Плужинама који ће бити замајак даљег развоја туризма у том граду.

Б.Б.

МИТРИЋ: ПРЕВАЗИЂИМО ПОДЈЕЛЕ, ПРИХВАТИМО РАЗЛИЧИТОСТИ

Предсједник Скупштине општине Плужине Петар Митрић рекао је да Дан ослобођења ове године прослављају у години када се обиљежава осам деценија од Тринаестојулског устанка. Прилика је и да се подсјете на велике жртве и подвиге Пивљана у НОР-у, да се на њих сачувају сјећања и будућим генерацијама пренесу антифашистичке вриједности.

-Зато то сунце које нас данас грије треба да нам је вјечна опомена да чувамо наслеђе прошлост, баштинимо тековине антифашизма, да се сви заједно боримо како би очували вриједности које с изградиле наши преци и да се крећемо путем развоја који зависи од сих нас. У вријеме када је наша земља суочена са здравственим, али и социо-економским последицама пандемије ковид 19, више него икад нам је потребно заједништво, мудрост и посвећеност. Зато морамо да превазиђемо подјеле, различитости и окренемо се једни другима, нагласио је Митрић.

Амбасадорка САД-а у Плужинама

Амбасадорка Сједињених Америчких Држава у Црној Гори Џуди Рајвинг Рајнке боравила је у званичној посјети општини Плужине. Амбасадорку је примио предсједник општине Плужине Мијушко Бајагић.

На састанку којем је присуствовао и главни администратор Општине Плужине Владимир Кнежевић, предсједник Бајагић је амбасадорку упознао са природним и привредним потенцијалима Општине као и могућностима за валоризацију истих.

На састанку се разговарало о проблемима са којима се Општина сусреће у свом функционисању као и начину будуће сарадње општине Плужине и Амбасаде САД-е у Црној Гори.

Обострано је изражена воља за сарадњом у наредном периоду.

Подршка Британије

Британска амбасадорка у Црној Гори, Карен Медокс боравила у званичној посјети Општини Плужине. Амбасадорку је примио предсједник Општине Мијушко Бајагић са предсједником Скупштине Општине Петром Митрићем.

Током састанка се разговарало о природним и привредним потенцијалима којима општина Плужине располаже, као и о могућностима за њен даљи развој. Ис-

такнути су проблеми са којима се Општина сусријеће, а амбасадорки су представљени кључни проблеми развоја Плужина - незапосленост и недостатак нових радних мјеста.

Размијењена су мишљења о потенцијалним улагањима на територији општине Плужине.

Изражена је обострана спремност за сарадњом у наредном периоду.

Бајагић у Источном Сарајеву

Предсједник општине Плужине Мијушко Бајагић боравио је у посјети Источном Сарајеву.

Предсједник Бајагић је у оквиру манифестације „Дани Источног Сарајева“ поводом славе града – Светог свештеномученика Петра Добробосанског, честитао празник и истакао да се општина Плужине која се граничи са општинама Републике Српске, општином Гацко и општином Фоча има добру сарадњу, првенствено кроз инфраструктурне пројекте и пројекте у области туризма.

Приликом боравка у Источном Сарајеву предсједник Бајагић је упознат са функционисањем града, плановима и пројектима развоја свих шест општина. Такође се разговарало о развојним потенцијалима, природним ресурсима и могућностима за улагања у општини Плужине.

Општина Плужине и Град Источно Сарајево у наредном периоду сарађиваће на добробит свих својих грађана.

На свечаној академији поводом крсне славе и Дана града градоначелник Источног Сарајева Љубиша Ћосић је истакао да је овај град, у чију одбрану је уткано 4.100 живота, страдао, васкрсао и растао заједно са Републиком Српском.

Градоначелник се у свом излагању осврнуо и на пандемију корона вируса која је обиљежила претходну годину у којој је здравствени систем трпио огроман притисак те се захваљујући здравственим радницима који су показали несебичну и херојску борбу за живот сваког грађанина Источног Сарајева. Ћосић је истакао да је град, захваљујући структури својих прихода финансијски стабилан, функционише добро, са свим својим организационим дијеловима. Говорио је о будућим плановима развоја и пројектима које ће подржати у свих шест општина упркос ограниченим приходима.

У Центру за културу 4. августа отворена је изложба фотографија познатог филмског и телевизијског сниматеља, новинара и мајстора фотографије Милуна Тадића (1935-2001) „Пива које више нема“.

Милун је био познат и по томе што је направио мноштво фотографија предјела Пиве који су потопљени изградњом хидроелектране, а био је и чувар народног етно-музиколошког блага. Изложбу је осмислио Милунов син Срећко Тадић, који се такође успјешно бави умјетничком фотографијом.

Данас, 45 година после изградње Хидроелектране, можемо рећи да је Пива због постојања изгубила много, добила мало, али да је остало доста њене несвакидашње љепоте. О томе свједоче бројне фотографије које млади Пивљани или туристи очарани њеним чарима свакодневно презентирају путем друштвених мрежа и осталих савремених медија и тако настављају Милунову мисију – казао је отварајући изложбу предсједник Општине Мијушко Бајагић,

Изложба „Пива које више нема“

додајући да су „природом Пиве очарани готово сви који су имали прилике да је виде“, али да су „наше највеће богатство наши људи, који су својим дјелима у разним сферама друштва, науке и културе били препознатљиви на ширим просторима, али никада нијесу заборављали завича, као што га није заборављао ни Милун Тадић“.

Из легата Милуна Тадића

ПЕТАР ЂАЛАСАН

ПЕТАР ЂАЛАСАН О АКТИВНОСТИМА ПАРКА ПРИРОДЕ „ПИВА“ И СЕЗОНИ

ТРАЖИО СЕ КРЕВЕТ ВИШЕ

Сезоном можемо бити дјелимично задовољни, ако је упоредимо са прошлом годином када је остварен знатно мањи број посјета Парку у односу на 2019. годину. Свјесни смо да је вирус корона до темеља уздрмао туристичку привреду у цијелом свијету, па тако и код нас. Али је ипак примјетно ове године да су се туристи једноставно ужељели путовања, и уз поштовање епидемиолошких мјера су посјећивали наш крај – казао је зс „Ријеч Пиве“ Петар Ђаласан из Парка Природе „Пива“.

Што се тиче бројки, до половине септембра на рафтингу је ове године било око 12.000 гостију, прошле године 3.300, а 2019. године око 25.000 гостију. На Трновачком језеру је ове године до почетка септембра боравило око 2.100 посјетилаца, прошле године око 1.750, а 2019. године око 3.400 посјетилаца.

„Велики проблем био непостојање директних авио летова из Русије за Црну Гору, ако знамо да су нам гости из Русије до ове године били најбројнији, посебно на рафтингу на Тари. Током цијеле сезоне смо у складу са важећим епидемиолошким мјерама организовали низ активности које су биле планиране за ову годину. Дио од тих активности смо организовали заједно са општином Плужине, и оне су биле везане за прославу 4. августа – дана Општине. Издвајамо концерт Жељка Самарџића на градском амфитеатру, планинарски успон на Пруташ, турнире у фудзалу и баскету, добровољна давања крви. У оквиру пројекта прекограничне сарадње ТАРА, одржана је музичка манифестација – Пивска прича. У склопу ње публици у Плужинама

су се представили групе Рудолф и Галија, као и Мирослав Илић. Тих дана је у Плужинама забиљежена незапамћена гужва како у самом граду, тако и код пружаоца услуга смјештаја гдје се тражио кревет више – рекао је Ђаласан.

У току је и реализација пројекта „Подизање свијести о вриједности ма и значају здравља и заштићених подручја“, који Парк реализује са Посебним природним резерватом „Тиватска солила“ и Образовним центром из Плужина, а који финансира НВО Паркови Динарида. У оквиру њега, на подручју Недајног и Милогоре је урађена спортско-пјешачка стаза здравља као и пратећа инфраструктура (видиковци, информативно-едукативне табле,

клубе, табле са вјежбама, инфо табле на Брајевом писму, клацкалице, љуљашке...)

За наредни период – пред крај рафтинг сезоне планирана је традиционалну акцију чишћења кањона ријеке Таре од Брштановице до Шћепан Поља – најатрактивнијег дијела ријеке за рафтинг. Овом акцијом подижемо свијест код јавности о значају очувања природних вриједности, а посебно природног драгуља какав је ријека Тара.

„Чим то епидемиолошке мјере дозволе, организоваће се други по реду Фестивал фолклора „Слађан – Слађо Тијанић“, као успомена на нашег трагично настрадалог суграђанина Слађана Тијанића – казао је Ђаласан.

Пандемија COVID19 спријечила је многе активности паи традиционално љетње дружење Дурмитораца 2020. године, које се одржава сваке године (сваке године је домаћин по једна матична општина). На срећу пандемија је била под контролом и ове године је одржано у јулу. Домаћин дружења била је Општина Плужине и Парк природе Пива.

На предлог домаћина Мијушка Бајагића и Слоба Делића и потпредседника Удружења Дурмитораца Мирчете Јокановића одабран је „сјеверни пивски круг“.

Скуп Дурмитораца почео је на Трси. Гости Дурмиторце, представнике општине Жабљак на челу са председником Веселином Вукићевићем и госте општине и Дурмитораца, дочекали су домаћини и организатори Мијушко Бајагић, Слоба Делић, Петар Митрић и потпредседник удружења Мирчета Јокановић у ресторани „Милогора“ власника Душана Јокановића. Послије доручка, уз звуке гусала, наставили смо пут преко горе Милогоре ка Шћепан Пољу. Вођа пута и организатор Слоба Делић повео је колону до прве тачке, видиковца „Кнежевићи“, гдје је домаћин Вукосав Кнежевић, члан УО Удружења Дурмитораца, дочекао и почастиио госте. Пуот смо наставили до Борја и освежили се са водом с једног од ријетких извора на Планини пивској, а потом наставили пут ка Црквичком Пољу.

Дурмиторци и посебно Пивљани, не заборављају своје хероје – у Црвичком пољу посјетили смо и положили цвијеће на гроб Сима Поповића, сина Стојана Поповића (који нас је дочекао на гробљу). Ту је његов тадашњи командант пуковник у пензији Душко Шљиванчанин, тадашњи командант 53. граничног батаљона Приштинског корпсуа, одржао краћи говор. Симо, припадник интервентног вода, погинуо је са непуне 22 године, на Васкрс п. априла 1999. године, заједно са својим друговима Илић Радишом и Богосављевић Иваном, пробијајући се да доставе муницију друговима на Кошарама. Непуна три дана касније погинуо је и његов командир вода Предраг Леовац из

Дружење Дурмитораца

Пљеваља.

Између осталог Шљиванчанин је замолио руководство Општине да ако је у могућности обезбиједи неко обележје за Сима, чесма, улица и слично.

Одмор смо направили у Дому Парка природе Пива, некада грађеног као дом здравља и партизанска болница, гдје смо посјетили историјску собу и упознали се са могућностима и понудом Парка природе Пива.

Након одмора наставили смо пут према манастиру Заграђе, једном од најљепших манастира. Нажалост, архитекта и фрескописац, није био присутан због тешке болести, али његово дјело је све одушевило. Посјетили смо видиковца са дивним погледом на саставке Пиве и Таре, Шћепан поље и околне планине. Обишли смо манастир и бор који је некад израстао кроз волат манастира а сада несметано расте поред улаза у манастир.

Нијесмо стигли да обиђемо Сокоград Херцега Шћепана као ни темеље старе цркве из доба Немањића на Шћепан пољу, умјесто тога домаћин Мијушко Бајагић обезбиједио је да посјетимо ХЕ „Пива“ и да се упознамо

са једним од највреднијих објеката у Црној Гори. Пут нас је водио узводно ријеком Пивом, преко моста „Обрада Цицимила“ па до машинске сале гдје смо се упознали са једним од највреднијих објеката у Црној Гори. Утиске не треба препричавати.

Пут нас је водио узводно преко бране, магистралом кроз тунеле, преко моста на „Крушци“ до Плужина и ресторана „Ловачки дом“, гдје смо имали заједничко дружење, гдје нас је дочекао домаћин Влатко Јоковић.

У пријатној атмосфери протекло је дружење. Поздравни говор одржао је председник општине Мијушко Бајагић. Председник Удружења Дурмитораца се захвалио домаћинима. Захвалио им се на непрекидној сарадњи с Удружењем и у знак захвалности уручио је председнику Општине минијатуру Немањиног споменика на Савском тргу у Београду. Уручио је и традиционалну награду Удружења Дурмитораца најбољем ученику основних школа Општине Плужине Василију Ружићу.

Дружење је протекло у најљепшој атмосфери, уз звуке гусала и пјесму.

Мирчета ЈОКАНОВИЋ

Жени се Веско, да се не кајеш као ја

Тог дивног августовског дана, пред крај лета у Сињцу, друже се два стара знанца Веско Лучић и Гојко Бакрач- Не смета другарима разлика у годинама, а Гојко који је закорачио у девету деценију живота савјетује млађаног Веска, док играју партију шаха.

-Жени се Веско, вакат ти је.

- А што се ти нијеси оженио?

-Е, што, ни црном Циганину не би пожелио да живи као ја, сам. Зато се жени што прије!

Овај разговор тече док два друга играју шах на Весковом штанду у Сињцу, гдје бројни туристи свраћају да фотографишу језеро и Планину пивску са прелијепог Видиковца, а ту Веско нуди домаће производе, углавном из Сињца – мед, сокове, ликере, орахе....

Свраћају туристи са свих меридијана. Има Руса, Њемаца, Аустријанаца. Мађара... Мене се чини да су најбољи купци Пољаци. Они се не цјенкају, ако нешто желе купе и плате без коментара. Прошле године није било никаквог посла, а ове године сам задовољан каже Веско. На питање да ли токо сезоне може за-

радити да презими, Веско каже да је то могуће, али уз велику штедњу. Ускоро ће он кренути да се спрема за следећу сезону и прикупља шумске

полодвје, пече ракију

Каже да старији купци радо купују комбинацију меда, ораха и бадема, јер је то „домаћа вијагра“.

-Тај препарат топло препоручујем Гојку, каже Веско у шали, а Гојко уз осмјех додаје да му то није потребно.

- Пушти ту причу, ајде да одиграмо још једну партију и ево ти краљицу форџе – скреће Гојко причу са шкакљиве теме.

Овај Горањанин каже да се данас на Горањску не живи толико лоше, иако је све кренуло низбрдо када је затворена Фабрика електрода, али да је у Пиви и у Југославији „најбоље било за вријеме Титове управе“.

Од педесетих година, па до АБ револуције живјело се добро, а послје је било тешко.

Ипак чини ми се да се нешто добро дешава, почела је градња једног етно села на Горањску. У Сињцу и на Горањску било је осамдесетих година прошлог вијека око стотину домаћинстава, а потом је број почео да опада.

Чини ми се да су људи почели и да се враћају – каже Гојко, док намјешта фигуре за још једну партију са младим комшијом Веском...

Ријеч на извору Пиве траје пола вијека

Књижевна манифестација, која на просторима бивше Југославије има најдужу традицију, „Пјесничка ријеч на извору Пиве“ одржана је овог лета у Плуџинама. Јубиларни, 50 по реду пивски књижевни сусрети отворени су програмом у оквиру којег је представљено више књига, затим изложбом радова академске графичарке Горице Цицмил и додјелом награда младим ствараоцима

који су учествовали на књижевним конкурсима манифестације. Проф. др Јован Делић истакао је да иза сваких књижевних сусрета у Пиви остане понешто што траје кроз неко вријеме, увјерен да је Зборник радова о пјеснику Радомиру Уљаревићу управо то нешто јер је у питању изузетно богата књига, чак и најбоља која је након симпозијума критике о Уљаревићу на пјесничким сусретима до сада објављена.

ПОРТРЕТ ЗДРАВКА МИОВЧИЋА

Пјесник Здравко Миовчић, иако је од раних гимназијских дана у Сарајеву писао поезију, своју прву збирку објавио је тек 2011. године у 53. години живота. Његов портрет у завршној вечери сусрета представио је професор Филолошког факултета у Бања Луци Ранко Поповић који је истакао да је Миовчић врхунски пјесник.

-Једина књижевна награда која се веже за његово име коју је добио за своје стваралаштво је награда „Скендер Куленовић“ и то је некако потпуно природна чињеница за њега. Скендер Куленовић је био пјесник који је познат по тој својој пјесничкој понорници. Кренуо је јако млад, па пресушио као подморница, а онда се јавио неки моћни бук, слап његових сонета. Отприлике је тако и са Здравком Миовчићем, рекао је Поповић.

Од прве збирке „Зашто ти нисам писао“ до данас Миовчић је објавио укупно шест књига, а у припреми су још двије. Поповић је истакао да Миовчићева збирка „Љубав винопојца“ представља најљепшу књигу винске лирике у српској поезији.

-Заиста је ријеч о пјеснику тананог лирског осјећања у оној најбољој традицији српског лирског пјесништва кога просто хоће језик, који је у милости језика и чију лирику још додатно карактерише изразито танано, суптилно и интензивно религијско осјећање свијета, казао је Поповић.

У завршној вечери јубиларних, 50 пјесничких сусрета одржан је митинг поезије уз учешће бројних пјесника, а у поноћ гост је био пјесник Благоје Баковић.

ИЗЛОЖБА, НАГРАДЕ, ЗАВИЧАЈНИ ПЈЕСНИЦИ

У оквиру сусрета отворена је изложба графика академске графичарке Горице Цицмил за које је проф. др Сениша Јелушић казао да представљају несумњиву посебност на ликовној сцени Црне Горе и региона.

-Позив на игру који нам се упућује из јендог слоја значења графичких рјешења Горице Цицмил, нема сумње, позив је човјекском изласку из отуђене збиље и повратку његовом изворном слободном бивству до кога се игром доспијева. Али, уколико бисмо тумачење усмјерили највећма на овај круцијални слој значења, јамачно бисмо запоставили неколико других, не мање важних слојева, по којима оригинални графички поступак Горице Цицмил представља несумњиву посебност на ликовној сцени Црне Горе и региона, навео је између осталог Јелушић.

Прве вечери наступили су завичајни пјесници Пиве, а Уљаревић је представио је више њихових нових књига које су објављене у последњем периоду. Директор Центра за културу Миленко Мићановић уручио је награде побједницима књижевних конкурса. Награду „Спасоје Пајо Благојевић“ за необављену збирку поезије за прошлу годину добила је Ана Бабић из Ниша, а за ову Слађана Бушић из Београда. Награду „Радуле Жељко Дамјановић“ за најбољу пјесму достављену на истоименом конкурс Мићановић је уручио младој Никшићанки Александри Паповић.

НЕГРИШОРАЦ - ПЈЕСНИК ЗАНАТСКОГ УМИЈЕЋА

У случају Ивана Негришорца обистиније се тврдња неких књижевних тумача да значајне и велике поезије нема без стваралачког суочења са кључним вриједностима историје, мита, културе и религије оне језичке заједнице којој пјесник припада, оцијенио је пјесник Ђорђо Сладоје говорећи на симпозијуму критике књижевне манифестације „Пјесничка ријеч на извору Пиве“ у Плужинама. Стваралачка авантура, занимљиво и узбудљиво пјесничко путовање Ивана Негришорца, рекао је Сладоје, траје четири деценије.

-Негришорац је пјесник наглашене културолошке свијести, великог знања и занатског умијећа, модерног сензибилитета и изоштерних чула за религијске и метафизичке садржаје, истакао је Сладоје. Негришорац је председник Матице српске, уредник Енциклопедије, универзитетски професор, историчар, теоретичар књижевности, есејиста и критичар. Књижевник Селимир Радуловић је и раније пишући о пјесничком дјелу Негришорца указивао на чињеницу да се у првом десетлећу 21. вијека изнова изњедрило блиставо лице српског пјесништва.

-Ова књига је изузетно богата, она има изврсне и различите текстове, веома разнородне сараднике, ту су пјесници заједно са професорима универзитета и критичарима и чини ми се да је сваки дао што је могао највише за ову књигу. Не знам да ли смо имали толико радова што опет показује статус Радомира Уљаревића. Он је у савременој критици и савременој поезији и то ми је драго јер се показало да је ово мјесто ипак мјесто са кога се, што би рекао Ђорђо Сладоје, човек мало афирмише па онда иде даље, истакао је Делић.

Као главна грађа за зборник, казао је Делић, послужила је Уљаревићева збирка „Градиво“ гдје је сабрао своје пјесничко дјело. Зборник је важан јер долази након вриједне награде коју је Уљаревић подијелио са Сашом

Радојчићем, а то је „Змајева награда“ за коју Делић каже да је најутицајнија пјесничка награда на простор бивше Југославије. Прве вечери сусрета проф. др Делић представио је и подухват Матице српске-Друштва чланова у Црној Гори која „оживљава“ дјело прије више година преминулог универзитетског професора Нова Вуковића. До сада је Матица реиздала пет његових књига, а Делић је најавио да ће у наредном периоду објавити још двије. Професор Вуковић предавао је и на француској Сорбони и, како је Делић, казао био је човек који заслужује сваку могућу пажњу, изузетан познавалац савремене књижевности, првак француског шаха, дугогодишњи председник Савјета пивских сусрета...

-Сви су гледали да га некакво скрајну, да га баце на некакве бочне

ЗБОРНИЦИ ТРАГ СУСРЕТА

Током манифестације у библиотеци плужинског Центра за културу организована је изложба књига које су настале током пјесничких сусрета у протеклих пола вијека. Зборници о академику Нову Вуковићу, Миодрагу Павловићу, Кости Радовићу, Љубомиру Симићу, Ранку Јововићу, Рајку Петровом Ногу, Жарку Команину, Слободану Ракићу, Новици Тадићу, Илији Лакушићу, Ђорђу Сладоју, Петру Сарићу, Радомиру Уљаревићу, монографија Узеира Бећовића о пивској манифестацији у периоду од 1971-1995., али и књига о Бају Пивљанину, те пјесничке збирке младих стваралаца, само су неке које су сусрети у протеклим деценијама изњедрили.

-То је дио тековина нашег рада и поносан сам на све то. Ове књиге се данас цитирају у научним радовима широм говорног подручја српског језика. Надам се да долазе до свих наших библиотека, казао је проф. др Јован Делић који је један од заслужних за све оно што чини „Пјесничку ријеч на извору Пиве“.

предмете-те дјечија књижевност, те стилистика. Он је од тога направио сјајне ствари, написао најбоље што се о томе може написати. То је човек који се није дао купити и по том ми је најдражи. Ви не знате шта је њему све нуђено, а он је то одбијао. Схватио је да је његова слободна ријеч и лична слобода најскупља ствар, ка-

зао је Делић.

Представио је и књигу „Међурањеним Црногорцима 1875-1876“ чешког љекара и добровољца Бохумила Боучека, коју су приредили Томаш Ђоровић и проф. др Јаромил Линда, а објавила Матица.

Биљана БРАШЊО
Фото: Жељко Шапурић

“Ништа немамо што
нисмо од Бога добили“

Уочи празника Преображења Господњег, 18. августа 2021. године, у Господу се упокојио јеромонах Лазар (Стојковић), игуман манастира Светог Јована Крститеља – Заграђе.

Игуман Лазар је рођен 29. априла 1958. године у Хајдучици, у Банату. Гимназију је завршио у Новом Саду, а Факултет примијењених уметности у Београду. Рукоположен је у чин јерођакон на Светог Прокопија 21. јула 2000. године у Јован Долу, метоху манастира Острог, а у чин јеромонаха у манастиру Подмалинско 21. септембра 2005. године. У манастир Заграђе дошао је 2001. године, када је у току била обнова те светиње, задужбине Херцега Стефана Вукчића Косаче из 15. Вијека.

Великом љубављу, трудом и духовном снагом отац Лазар је из рушевина подизао и саградио манастирски комплекс, а потом и осликао обновљену манастирску цркву, гдје је сабирао народ Црне Горе и Херцеговине. Отац Лазар је био веома познат фрескописац, који је осликао бројне светиње Српске Цркве, не само у Црној Гори, већ и у Србији и Републици Српској. У Епархији Будимљанско-никшићкој је украсио манастире Јован До, Жупу Никшићку, Подмалинско, Заграђе, као и Саборни храм Христовог Васкрсења у Подгорици, а средства од свог монашког рукодеља улагао је у обнову Заграђе.

Манастир Заграђе је 29. септембра 2019. године освештао тадашњи Митрополит црногорско-приморски Амфилохије са више владика Српске Цркве, међу којима и тадашњим Епископом будимљанско-никшићким Јоаникијем. Том приликом игуман Лазар је одликован највећим одликовањем Епископије будимљанско-никшићке – орденом Светог Георгија Побједоносца I степена.

Сјећање на архимандрита Лазара, настројатеља манастира Заграђе, завршићу са дијелом његове изјаве, дате Радио „Светигори“ 6. октобра 2019. године, у емисији „Питајте

ЈЕРОМОНАХ ЛАЗАР (СТОЈКОВИЋ), ИГУМАН МАНАСТИРА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА - ЗАГРАЂЕ

свештеника:

„Завршио сам Ликовну академију 1983- 84. године у Београду и бавио се сликарством. Живио сам у близини Богословског факултета у Београду гдје у то вријеме била сабрана скоро сва генерација данашњих епископа, на челу са Владиком Јоаникијем. Били смо комшије па су тако они понека преко љета остављали књиге и неке ствоје ствари код мене у стану. Убрзо сам схватио и пуна срца прихватио да је Исус Христос мој Бог. Господ је постао сва моја преокупација и одређење, па сам тако тај свој унутрашњи осјећај пренио са сликарства на иконопис. А с обзиром да је иконопис тражио цијелог човјека, кренуо сам монашким путем. Велика је разлика између сликарства и иконописа, који тражи једну аскезу, гдје наша унутрашњост излази напоље, док у сликарству нема неких строжијих правила, све је допштено и све може. Иконописом сам почео да се бавим 1989. године, добивши благослов од тадашњег Владике банатског Амфилохија да

будем члан Удружења иконописаца и појаца Светог Јована Дамаскина. Морам да нагласим да ипак мој монашки пут није толико везан за иконопис, већ за моју унутарњу жељу да

живот посветим Богу. Иконопис ми је на том путу само отежао, лакше би било да сам био прост монах“ – рекао је отац Лазар.

Жељко ШАПУРИЋ

БОГАТО СПОРТСКО ЛЈЕТО

У оквиру манифестација које се организују у знак прославе 4. августа Дана општине Плујине и ове године организован је низ спортских догађаја.

Шаховски турнир за млађе категорије привукао је велику пажњу и испоставило се био веома занимљив. На крају најбољи су били првопласирани Младен Крунић, други је био Ђорђе Первановић, а трећи Никоал Таласан.

Седми по реду Турнир у баскету 3x3 одржан је првог викенда августа. Настопило је 10 екипа, а најбољи су били баскеташа Етно села Излазак, друго мјесто освојила је екипа Електрочарапић, док је бронзану медаљу освојила екипа Тристар Никшић. Поред баскета одржано је такмичење у шутирању тројки које је меморијалног карактера и одржава се у знак сјећања на првог побједника овог такмичења, нашег суграђанина

који нажалост није више са нама Радомир Рамба Додеровића. Најбољи је био Дадо Ђоковић из Екипе Етно село Излазак. Такође, по први пут припаднице љепшег пола имале су прилику да се такмиче у шутирању слободних бацања, а титулу је однијела Јована Никчевић.

Као централна спортска манифестација свакако је био 52. турнир у малом фудбалу. Ове године такмичило се 15 екипа из Плујине, Никшића, Подгорице и окружења. На крају у финалном мечу титулу је освојила екипа КМФ Никшић која

била боља од тима Саборни храм Подгорица.

Треће мјесто својила је екипа Кличево мах бет. Уз награде најбољим екипама организатор је обезбједио и награде за најбоље појединце. Тако је најбољи голман турнира Драги Вукчевић из екипе

Саборни храм, најбољи стријелац Филип Митровић из екипе Хумци Остојић ДОО, док је најбољи играч Петар Перошевић из побједничког тима. Занимљиво је да је награде најбољима уручио наш прослављени кошаркаш Богдан Богдановић.

Н. ЦИЦМИЛ

Мојдеж - Насеље код Херцег Новог у којем Кецојевићи живе од 1701. године

КЕЦОЈЕВИЋИ ВОДЕ ПОРИЈЕКЛО ОД ВОЈВОДЕ ТРИПКА

Дамјан Кецојевић и његови потомци

Братство Кецојевића које по предању воде порекло од Војводе Трипка, као и многа другабратства, доселили су се у Бањање после Косовског боја. Први писани документ о братству Кецојевића могу се наћи у архивима Млетачке и Дубровачке републике (Котор, Херцег Нови, Дубровник).

На основу ахивске документације који су користили и навели многи аутори историјске грађе, може се закључити да је у Бањанима (Петровићи), живео Дамјан Кецојевић са четири сина и сви су били чувени хајдуци.

Први писани документ о њима налази се у књизи Милоша Милошевића "Хајдуци у Боки Которској 1648-1718" у издању Црногорске Ака-

демије наука и уметности, објављеној 1988. године. У овој књизи на страницама 566 и 567 први пут се спомиње Стјепан (Шћепан) Кецојевић 1691. године. Повод за ово помињање су два дописа војводе Матије и кнежева из Пиве Млетачким властима.

Хајдуци из Херцеговине (требињски хајдуци) сви су били у служби Млетачке републике зато добијали годишњу надокнаду, а што се може закључити из следећег: "Херценовски привадур у писму гувернера Буровића легализује хајдучки плен стокe Дубровачких поданика на Млетачкој територији и одређује да се подели свим учесницима учунавши и жене Требиња, тражи да се пошаље четири вола и неколико

ситне стокe у војну болницу." Привадур овлашћује хајдуке да повремено надзиру Млетачку територију (Милошевић, ст. 646, 1988). Такође се види да се на Требињске и Граховске хајдуке жале Пивљани и Дробњаци, а жале се на њих Млетачким властима, а не Турским чију су држављани (Милошевић, ст. 560-561, 1988).

Име Дамјановог сина Николе први пут се спомиње 15-октобра-1693. у допису ректора и саветника Дубровачке републике. У писму ванредном привадур, где се жале на 53 хајдука и њиховог вођу Николу Кецојевића (Милошевић, ст. 629, 1988). У истом спису налазимо на Италијанско име и презиме Nicola Chezzoevich. У списимасе налази име њиховог оца Дамјана (Никола Дамјана Кецоје-

вића). Од друга два сина нема података о именима само се зна да су били чувени хајдуци (Шабовић, ст. 617, 2007).

У рату Млетака са Турцима око Улциња учествовали су и требињски хајдуци и било је доста рањених који су галијомдоведени у Херцег Нови. Међу њима наводе војводу Шћепана Кецојевића 25-августа-1696 (Комар, ст 217, 2012).

У повратку у Бањање претпоставља се да су Шћепана раненог ухватили Турци и погубили и даљим списима он се више не помиње. Никола као хајдук спомиње се у дописуод 01-фебруара-1700, као и допису војводе Миленка Бојавића ванредном привадур 14-јула-1700. Већ 22-октобра-1700 Никола се спомиње са титулом војвода, што се види из дописа војвода из Требиња, Љубомира и Зубаца ванредном привадур у Бартолу Мору (Милошевић, ст. 711-712, 1988). У допису главара Дробњака из 1700 год. пише Никола војвода Кецојевић, као и у допису Миленка Баовића пуковникуЈовану Дупилу "Пак послах по мом човеку војводи Николи Кецојевићу" (Милошевић, ст. 715 и 7017, 1988).

Шћепан, кога су убили Турци, био је ожењен Кандом која је остала удовица са три сина. Иста моли девере

Пирин До

да не свете Шћепана док јој нејач не ојача. У току 1701. год. Канда преобучена у мушко са деверима свети мужа и са три синабежи у Пивску планину (Пирин Дол), где су иначе били катуни Кецојевића из Бањана.

Никола, са оцем Дамјаном, бежи у Млетачку републику, и са фамилијом досељава у Херцег Нови, у село Мојдеж, 19. јула 1701. године, по уважавању молбе за усељење у Млетачку републику од стране Алвизу Моченигуа (Шабановић, стр.617, 2007. год. и Поповић, стр.139-140, 1924. год.). Друга два брата мењају презиме плашећи се крвне освете. Један од њих остаје у Бањанима и узима презиме Иванишевић, одосно

Васиљевић. Други син бежи у Невесиње где мења презиме у Вој(и)чић (Шабановић, ст. 617, 2007).

Пошто је Канда била преобучена у мушко, у њу Турци нису сумњали, па није мењао презиме, као ни Никола који је са оцем Дамјаном и фамилијом пребео у Млетке. Друга два брата остала су да живе у Турској, па су морали мењати презимена да би заварали траг. Исти су задржали славу Јован дан и приславу ВеликуГоспоју.

Никола Дамјанов као војвода хајдучки, био је уско повезан са Млетцима, тако да по досељењу у Млетке ступа у њихову службу као Сердар.

(Наставиће се)

Сустрет братственика у Боричју

Пише: Павле Пајо ГЛОМАЗИЋ

ЗАЛОГАЈ

трчала за плужинском ђецом. За њу је плужински брицо Драго Бановић рекао: „Баба се спрема за Олимпијаду. У Смријечну се још прича, како је Аранђија једног јутра, негдје тридесетих година прошлог вијека, уранила да би у Гацку због неког од пивских вашара купила хаљину једног од својих пасторака. Вратила се са хаљином тако брзо да је истог јутра стигла и да помуже краве и овце...

Да се Костин залагај продужио

Коста Радовић

и у средњој школи код бабе Златке Бакрач, рођене Шундић, је потпуно потврђено. Иако старица, моја баба је свако јутро одлазила на пијацу и, како је говорила, да „обиде“ сир, скоруп и све остале понуде које је никшићка пијаца нудила, а она куповала да нам спреми доручак и вечеру по мјери.

На факултету смо се хранили дијетално. Главни је био ручак у централној мензи на Марин-двору. Често нијесмо имали бонове па нас је као абоненте преузимао Суљо Ченгић. Пролазили смо без жетона и бонова. Тај човјек је био студентска мајка. Једном приликом ми је из тањира Богдан узео шницлу, а за врат добио тањир соли по лицу.

Залог, али онај прави, може и ових дана да вас поведе од етно села Монтенегро у Брезнима, преко Изласка у Рудиницама, па до Сочиче и да заокружимо туристичку понуду Пиве на зип-лајн са плужинског брда до Гошиног моста, а од ресторана Еко Пива - власништво Жељка Бакрача.

Септембар 1960. Краставица и наш пут до школе и назад на Горанско. На Сувом пању неколико столица исклесаних у камену. На мјесто краљице Рада Тијанић, а на мјесто краља Зеле Цицил. Остали распоређени по нижим титулама: Мићун, Мишо, Пајо, Стана, Дуња и остали. А на мјесто госта наш млади наставник Коста Радовић. Веома млад и није још био досегао књижевне висине. „Рођаче, 'ајде да презалогимо нешто“, рече Коле, па извади позамашан комад пршуте и онда редом сира, печенице, скорупа и неколика парадајза што му је за пут спремила мајка Ружа. Не знам зашто, а прво је мени пружио један дио што одмах прихватио и скоро у два залагаја прогутан, а да ништа слађе нијесам, чини ми се, у животу појео ни годинама касније.

Као и у свим пивским кућама ни ми из наше куће ништа нијесмо износили ван. Све је остајало унутар породице – плач, пјесма, туга, весеље, славе... Једино мајка Милка није могла сакрити мајсторију у кулинаруству па је разне мирођије које је спремала несебично показивала плужинским женама. Остала је прича да је кад су је питали што јој шпорет није очишћен одговорила: „Шпорет је чист само у кућама гдје се не кува“. Када смо славили Никољдан, нашу крсну славу, било је разних јела, а између осталог и бакалара. Један функционер којем се бакалар свидео, а мало припит рече: „Дај, Милка, још ове салате“. Милка је била брза и стизала је да услужи бројне госте, а није брзином могла парирати једино мајки Божицари Тадића Аранђији која је пазећи их

ДА ЛИ ЧУЈЕШ?...

Да ли чујеш, усред ове ноћи,
Из даљине неки тајни глас?
Пунан миља и божанске моћи
Тихо, благо дол'јеће до нас.

Да ли гласе из горице виле
Доноси нам лахорови лет?
Ил' славуја слаткопјесме миле
У долини успављују цв'јет?

Не! То гласи херувима света
Тихо брује у поноћи тој,
Из свемира он земљи дол'јета
Да са пјесмом слади санак твој.

Ох, па спавај, ту на моје груди
Главом клони, заборави св'јет,
Штитиће те, док зора заруди,
Љубав моја и херувим свет.

НА МЈЕСЕЧИНИ (1888)

Ох, како је поноћ мила,
Какав души спокој ствара!
Са свјетлошћу вјечних сила
Безброј звијезда небо шара.

Мјесец плави кô на мору
Са једрима шајке оне.
Не пролама пјесма гору;
Све у слатки санак тоне.

Ја се самцат будан крећем
Кроз долину милоцвјетну,
Слушам лахор како с цвијећем
Разговара бајку сретну.

Слушам поток што с' вијуга,
Па шумећи дољу пара;
Слушам славља што из луга
Са пјесмом му одговара.

Слушам шапат густих грана,
У тишини што одлијеће;
Слушам како са свих страна
Поздравља ме мирис-цвијеће.

Диван ли си, свијете мили,
Пунан ли си светог чара!
Ја се клањам оној сили
Што љепоту ову ствара.

Алекса Шантић (1868 – 1924), славни српски и босанскохерцеговачки пјесник рођен је и умро у Мостару. Сматра се једним од највећих пјесника с прелаза из 19. у 20. вијек. Његова дјела прожета су љубављу, чежњом, сјетом, али и бунтом и искреним патриотизмом. Оставио је неизбрисив траг у балканској књижевности

ЈЕСЕН

Прошла је бура, стишале се
страсти, и љубав с њима све је
ближе крају; Друкчије сада твоје
очи сјају у њима нема ни
силе ни власти.

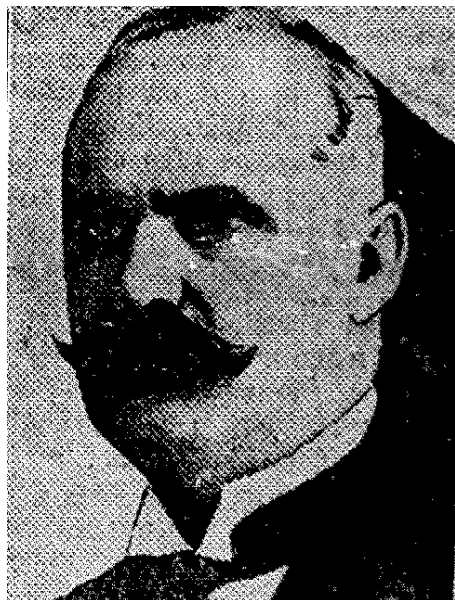
Ја чујем: наша срца бију тише,
Твој стисак руке није онај први;
Хладан, без душе, без ватре и крви,
кô да ми збори: нема љета више!

За друштво некад не бјеше нам ста-
ло, о себи само говорисмо дуго;
Но данас, драга, све је, све је друго:
Сада смо мудри и зборимо мало...

Прошло је љето! Мутна јесен влада.
У срцу нашем ниједног славуља;
Ту хладан вјетар свеле руже љуља,
и мртво лишће по хумкама пада...

Нек се света младост слави!

МАНАСТИР ПИВА

СВЕТОЗАР ТОМИЋ

СВЕТОЗАР ТОМИЋ: ПИВА И ПИВЉАНИ (12)

Професор, историчар, етнограф и географ Светозар Томић (1872-1954) својом интердисциплинарном студијом „Пива и Пивљани“, која је у издању САНУ промовисана 1949. године, дао је огроман научни допринос за наш крај. Из те студије у неколико наставака објавићемо изводе из њеног посебног дијела који је посвећен насељима и породицама у Жупи и на Планини. Ријеч је о истраживањима које је овај научник објавио прије Другог свјетског рата, боравећи у Пиви и проучавајући литературу

Највећа је и најзнатнија старина у Пиви манастир Успеније Св. Богородице. Њега је, као што сведочи очувани запис, подигао 1573. године херцеговачки митрополит Саватије, доцнији патријарх пећски. Манастир се лепо очувао и налази се на левој обали

реке Сињца, близу његовог извора, у крају који се зове Гусац.

Црква има облик лађе, а озидана је од финога жућкастог и црваног кречњака, који је од сунца доста изгорео, те стално прска (пуца). Средњи део цркве је на стубовима, којих има шест, по три са стране. Дебљина је зида 1,17 м. Унутрашњост цркве је подељена на олтар, мушку цркву и паперту за жене. Дужина цркве шупљином износи 26,70 м. (олтар 6,75, црква 19,95 м.) а ширина јој је 11,50. Главна врата су висока 1,85 м. а широка 1,04 м., а јужна су висока 1,55 а широка 0,85 м.

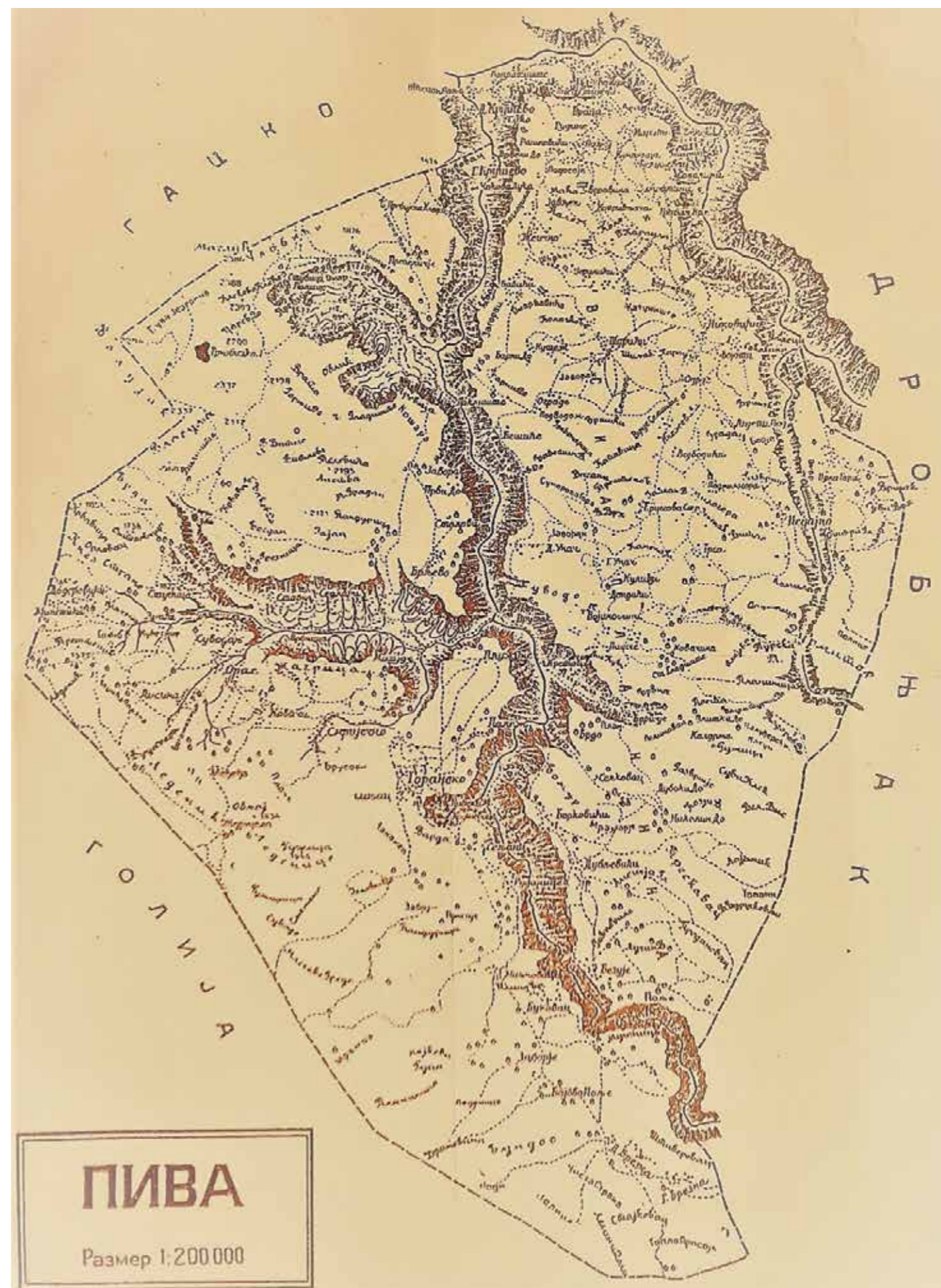
Као што се из поменутог записа види, црква се "писала" 14 година после зидања. Фреске нису неке нарочите вредности, али су се у већини добро очувале. Од наших светаца вреди поменути: фреску св. Саве у олтару, фреску Стевана Дечанског на стубу с десне стране, фреску св. Симеуна на зиду према фресци Дечанскога и две фреске ктитора манастира око јужних врата са моделом цркве. Фреске наших светаца су онакве какве се налазе по нашим задужбинама из XIII и XIV века. Св. Сава је у орнату архиепископа са тонзуром на глави; Дечански има круну на глави а св. Симеун је у црној раси као монах.

Оне две фреске око јужних врата су врло интересантне. То је место за ктиторе цркве, а да ове две фреске претстављају ктиторе, најбоље показује модел цркве, коју лева фреска држи на једној руци. Фреска с десне стране ових врата, кад им се лицем окренемо, претставља човека са неком врстом капе, као турбаном, на глави, округле браде, у ћурку до земље, постављеном лисичином, са рукавима до лаката засуканим, и у зеленој антерији. Овај је човек пружио десну руку ка фресци с леве стране врата, а леву руку држи на прсима. Фреска с леве стране врата

претставља човека у владичанском орнату без ореола. Овај држи модел цркве на десној руци и пружа је икони Мајке божије са дететом која седи на трону, (а леву руку држи на прсима[63]. Између иконе Богородичине и врха модела цркве, коју држи овај владика у десној руци, стоје остаци од натписа: прес(ве)та Б(огороди)це прими ... труд ... јакоже х ... он ва довици лепту ...

Више се од овога натписа не може прочитати, а другога каквог натписа изгледа није ни било.

Поставља се питање, чије су ове две фреске, што претстављају ктиторе цркве. Фреска у орнату владике, са моделом цркве на десној руци, бесумње је митрополита Саватија, који је Пивски Манастир подигао према натпису, а човек у ћурку са зеленом антеријом испод ћурка, у једној капи која личи на турбан - није свештено лице нити је православни. Чим се погледа фреска, види се да је то слика некога великог турског доглавника у оделу хоце или муфтије. Богатство ћурка, богатства крзна, којим је ћурак постављен, зелена свилена антерија испод ћурка, капа на глави у облику турбана, округло потсечена брада показује човека и богата и од утицаја, који је омогућио подизање ове цркве. Истина је да је ово време било време патријарха Макарија и његова рођака Мехмеда Соколовића, великог турског везира, када се дозвољавало оправљање напуштених наших цркава и манастира, али се не зна да су се, у то време, и нове цркве подизале, нарочито оволике колики је Пивски Манастир. Пошто нема натписа над фреском да би се знало чија је, једини је податак о томе народно предање које вели да је то слика Мехмеда Соколовића, стрица митрополита Саватија, наследника Макаријева на патријаршеском престола. До пре 100 година фреске

су биле добро очуване и онда је и ова фреска била много јаснија, те је свако у њој познавао слику муслимана. Причају да је Смаил-ага Ченгић а нарочито његов син Дедага (Дервиш-паша), често долазио у манастир, улазио у цркву и пред овом фреском простирао срцаду и клањао. После молитве увек би оставили по жуту мецедију или дукат као прилог цркви. А Дедага је за време Стефана Ђачића, игумана овога манастира, око педесетих година прошлога века, давао манастиру годишње извесну количину жита, масла и воска, као царском вакуфу.

Неки мисле, да ова фреска у ћурку са капом на глави која личи на турбан може бити слика игумана Симеона, за чије се време црква "писала" (рађене фреске), као што се у натпису вели. Та је претпоставка немогућа из ових разлога: 1. Калуђер, игуман не може се у цркви зографисати у ћурку и са капом на глави. То нити где код нас има нити је где забележено.

Српски калуђери никада нису носили округло ошишану браду. То је манир муслимана кад мало остане или дођу до великог положаја у чиновничкој каријери. Типове у истом оваквом оделу и са турбаном (фес, који се озго мало или види или не види, обмотан великим жутим хаџијским шалом, чалмом) мало истуреним, да се чело види, сретао сам пре тридесет и више година у Скопљу и по другим крајевима Македоније на сваком кораку.

Не може се Кир-Симеон, игуман манастира, зографисати на месту ктитора само зато што је у његово време манастир "писан".

4. Саватије, оснивалац манастира, умро је као патријарх 1586 године, дакле годину дана пре но што се црква почела зографисати, те не би имало оправдања да се игуман Симеон стави наредо са Саватијем као ктитор.

5. Никаква натписа, осим онога напред (наведеног, изнад ових ктитора нема, што такође значи да ово није фреска игумана Симеона него некога другога човека. Да је ово Симеонова, он би приликом њене из-

раде изнад ње или поред ње ставио какав знак или читав натпис да се то види. Према свему сам потпуно уверен да је та фреска слика некога муслимана који је помогао Саватију да добије одобрење за зидање

овако велике цркве и омогућио му прилогом да се црква подигне. Да ли је то фреска Мехмеда Соколовића из млађих година, као што народ прича, или неког његовог рођака, то је друга ствар.

У цркви има доста натписа с краја XVI и из XVII, XVIII и почетка XIX века на зидовима, над фрескама, око врата, на иконама; даље има доста старих црквених утвари: крстова, кадионица, тасова, и књига

са важним натписима и записима. Какав историчар-археолог и какав палеограф имали би доста посла у овом манастиру. Многи су од ових натписа штампани у "Записима и натписима" Љ. Стојановића, али би

то требало све проконтролисати на лицу места.

Манастир има три звона, два новија, а једно католичко, ливено 1667 године.

(Наставиће се)

ISSN 2536-5711

9 772536 571002 >

e-mail: rijec.pive@gmail.com